СӨЙ ГОМЕРНЕ, СӨЙ ХАЛЫКНЫ, СӨЙ ХАЛЫКНЫҢ ДӨНЬЯСЫН!

ДУСЛЫК

ОКТЯБРЬ РАЙОНЫ ХАЛЫК ГАЗЕТАСЫ
НАРОДНАЯ ГАЗЕТА ОКТЯБРЬСКОГО РАЙОНА

Газета 1931 елның 1 июленнән бирле чыга | №128 (7457) | 27 октябрь, 1992 ел. СИШӘМБЕ | Бәясе 4 тиен.

Киңәшмә үтте

22 октябрьдә халык депутатларының авыл Советы рәисләре киңәшмәсе булып үтте. Анда төп игътибар халыктан арткан сөтне сатып алуга юнәлдерелгән иде. Бу мәсьәлә буенча эшнең торышын халык депутатларының район Советы рәисе Е. К. Савинов анализлады. Ул соңгы вакытта башкарма органнарның индивидуаль сектордан сөт сатып алуның еллык заданиесен үтәүне оештыруга игътибарны киметүләрен, кайбер урыннарда сөт җыючыларны сайлап алуга әһәмият бирмәвен, аларны транспорт белән тәэмин итүдә тоткарлыклар килеп чыгуын, Совет җитәкчеләре хәзерләүчеләр хезмәтенә көндәлек контроль алып бармавын билгеләп үтте. Бу эш Елаур (рәисе М. З. Сафин), Бикүле (Р. Х. Садыйков), Биләр Озеро (Ә. М. Мингалимов), Иске Чаллы (Н. П. Дмитриева), Андреевка (В. Л. Колесникова), Аксумла (В. И. Пайдуганов), Киекле (У. И. Мингалимов) авыл Советларында аеруча канәгатьләнмәслек куелган. Еллык задание 11—41 процентка гына үтәлгән килеш. Урта Камышлы, Якушкино, Колбай Мораса авыл Советларында да эшне активлаштырасы бар. Бу мәсьәләгә игътибар биргән урыннарда, бердәй шартларда эшләп тә, әйбәт нәтиҗәләргә ирешүләре билгеләп узылды. Кычытканлы (С. М. Мотаһиров), Яңа Иглай (В. М. Рәҗәпов), Кормыш (М. И. Җәлалов) авыл Советлары еллык программаны шул нәүбәттә 148, 132, 108 процентка башкарып чыктылар, һәр сыерга 605—721 килограмм сөт хәзерләүне тәэмин иттеләр.

Е. К. Савинов чыгышында сатып алу бәяләре мәсьәләсенә дә кагылып узды, Татарстан Республикасы Министрлар кабинеты күрсәтмәсе нигезендә 1 июльдән терлекчелек продукциясенә дотация түләүне хәзерләү оешмалары республика бюджеты исәбенә үткәрүен билгеләп узды.

Индивидуаль сектордан сөт хәзерләү буенча эшне көчәйтү кирәклегенә район администрациясе башлыгының беренче урынбасары Ф. М. Галимов, авыл хуҗалыгы һәм азык-төлек идарәсе начальнигы Ә. Н. Рәхмәтуллин иптәшләр дә басым ясадылар, халыкның мал азыгы белән тәэмин ителүен күрсәтеп уздылар.

Киңәшмәдә чыгыш ясаган халык депутатларының район Советы рәисе урынбасары Т. А. Назарова авыл Советларында гражданнарның язма һәм телдән мөрәҗәгатьләрен карау буенча эшнең торышын анализлады, аларны гамәлгә ашыруга контрольлек һәм тикшерүләр үткәрү кирәклеген күрсәтеп үтте.

Фикер алышуда катнашкан Совет рәисләре авыл тормышында Советларның роленә тукталып уздылар.

Т. АЛЕКСЕЕВА.

Шофер—иң кирәкле һөнәр иясе. Замир ага әнә шул һөнәрне гомерлеккә сайлаган иде. Ул тырыш, сабыр, эш сөючән, гадел, таләпчән, чын крестьян улы, һәркем белән уртак тел таба. Шул сыйфатлары өчен иптәшләре хөрмәт итәләр дә үзен. Бу шоферга өстәмә күп мәшәкатьләр алып килә. Замир ага үзенең машинасы белән күп төрле эшләр башкара. Гомумән, кая кушалар шунда карусыз бара. Җәен ул комбайннан ындыр табагына бөртекташый. Һәрвакыт алдынгылар сафында.

РӘСЕМДӘ: XXI партсъезд исемендәге колхоз шоферы Замир ага Гаязов машинасы янында.

С. Казакова фотосы.

Тырыш терлекчеләр

Мөгезле эре терлек симертү буенча хуҗалыкара берләшмә терлекчеләре быелның 9 айлык планнарын уңышлы үтәделәр. Шул чорда 3360 баш мөгезле эре терлек симертеп дәүләткә озатылды. Һәр малның тапшыру авырлыгы 407 килограмм булды. Бу вакыт эчендә һәр баш малдан 615 әр грамм тәүлеклек үсеш алынды, бу узган елгы шул чордагыдан 97 шәр граммга артык. Шулай итеп, берләшмә терлекчеләре 9 айда дәүләткә 13695 центнер ит тапшырдылар. Терлекчеләр Нургали Әхмәтсафин 200 баш мал алып карады. Ул аларны рацион буенча ашатты. Чөгендер түбенә өстәмә итеп тәүлек саен һәр терлеккә 1 килограмм исәбеннән катнаш азык бирелде. Һәм менә нәтиҗә: 9 айда һәр үгез 744 әр г. тәүлеклек үсеш бирде. Шулай итеп тырыш мал караучылар I урынга чыкты. Икенче урында Харрас Яруллин. Ул да 200 баш мал симертте.

Хәзер маллар кышкы абзарларга күчерелде. Биредә авыр эшләр механикалаштырылган, маллар өчен яхшы сыйфатлы азык хәзерләнгән. Терлекчеләргә эш күрсәткечләрен яхшырту өчен шартлар яхшыра дигән сүз бу.

Р. ТӨХФӘТУЛЛИНА.

Кем ничек эшли?

Район хуҗалыкларында сөт җитештерү.

Беренче багана—хуҗалыклар исемнәре, икенче—1992 елның 25 октябренә бер сыердан савылган сөт, өченче—узганелның шул чоры белән чагыштырганда артык яки ким.

«Дуслык»	8,5	—
Синдряков исем.	6,7	—0,9
Ульянов исем.	7,1	—0,2
«Правда»	4,1	—1,7
«Восход»	6,3	—0,7
Мичурин исем.	9,4	—
«Россия»	8,2	+0,6
Хафизов исем.	7,7	+0,1
«Путь к коммунизму»	4,9	—1,8
Муса Җәлил исем.	6,3	—1,5
«Родина»	6,2	+0,2
«Игенче»	7,6	—0,2
«Большевик»	6,0	—0,5
«Заветы Ильича»	4,7	—1,0
«Знамя Октября»	8,3	+1,5
«Алга»	3,2	—1,7
«Комбайн»	6,3	—0,3
XXI партсъезд исем.	5,4	—0,4
«Татарстан»	8,2	—1,3
«40 лет Победы»	5,0	—1,2
«Чишмә»	5,9	—2,8
«Таң»	6,9	+0,1
«Москва»	4,8	—
«Үрнәк»	7,5	—1,5
«Кондырча»	7,0	—2,1
Кузнецов исем.	7,1	—0,9
«Заря»	7,5	—2,5
«Чирмешән»	6,3	—2,5
«Төрнәс» совхозы	5,7	+0,1
«Мамык» совхозы	5,2	—1,9
«Рассвет» совхозы	10,0	—
«Сөлчә» совхозы	4,2	—2,2
«Беренче май»	5,0	—1,0
«Яшь көч»	6,2	—0,5
«Ленинский путь»	10,6	—
Район буенча	6,4	—0,8

Төзелеш банкына—70 ел

28 октябрьдә төзелеш банкы системасы оешуга 70 ел тула.

Капитал салуларның даими һәм тиз үсә баруы, илдә промышленность һәм төзелеш белән идарә итүне үзгәртеп кору кредит-финанс системасын, шул исәптән банклар системасын да кабат-кабат үзгәртүләргә, камилләштерә баруга китерә. 1921 елның октябрендә Дәүләт банкы системасы барлыкка килә. Нәкъ бер ел узгач, 1992 елда Промышленность банкы оеша. Тора-бара ул төзелеш банкы итеп үзгәртелә.

Төзелеш банкы эре инвестиция институтларыннан санала. Аның учреждениеләре челтәре гаять киң.

Татарстанда нефть ятмаларын үзләштерүгә кирәшү капитал салуларның күләме кискен артуга китерде. Шушы уңайдан безнең районда да 1981 елның мартында төзелеш банкының Татарстан конторасының Норлат бүлеге ачылды. Безнең бүлек шул вакыттан башлап эшләп килә.

Базар экономикасына күчү банклар эшчәнлеген коммерция нигезендә корuны тизләтте. Бу, үз чиратында, специальләшкән банкларны, шул исәптән безнең системага кергәннәрен дә, акционерлаштыруга китерде. Татарстан Республикасының суверенлыгын тулыландыра баруны, хуҗалык итүнең барлык формаларының эшлекле активлыгын стимуллауны, Татарстан экономикасын дөнья күләмендә хуҗалык элемтәләренә кертүне күздә тотып, 1992 елның гыйнвареннан Татпромстройбанк (Татарстан Республикасының промышленность-төзелеш региональ акционерлык үсеш банкы) төзелде. Безнең банк та, Норлат-Октябрь филиалы буларак, шуның составына керә.

Бүгенге көндә филиал районның 30 предприятие, оешма һәм учреждениесенә хезмәт күрсәтә. Алар арасында «Норлатнефть» НГДУсы, НУРБ, НУГР, АТП, ДРСУ, 53 нче СМУ, нефть базасы, «Норлатнефть» НГДУсының эшчеләрне тәэмин итү бүлеге, тимер юл министрлыгы подразделениеләре һәм башка предприятиеләр бар.

Безнең филиал хезмәт күрсәтә торган предприятиеләрдә 1992 елда 460 миллион сумлык капитал салулар күздә тотыла. Бу район буенча әлеге максатка тотыласы средстволарның 60 проценты кадәрен тәшкил итә. Эшчеләрне тәэмин итү бүлекләренең товар әйләнеше 76 миллион сумнан артып китә.

Безнең коллектив зур түгел, нибары 11 кешене берләштерә. Әмма үзенә йөкләтелгән бурычларны уңышлы үтәп килә. Ай саен филиалда 1500 расчет-түләү документлары эшкәртелә, клиентларга 52,5 миллион сумнан артык хезмәт хакы җибәрелә һәм башка контрольлек функцияләре алып барыла.

Үткән 9 айда без үз средстволарыбызны мобилизацияләү заданиесен үтәдек, ссудалар буенча срогы чыккан бурычларыбыз юк. Түләү документлары тоткарлыксыз эшкәртелә. Филиал үз эшчәнлеге чыгымнарын алынган табыш исәбенә тулысынча каплап килә.

Филиалның киләчәктәге эшчәнлегендә төп бурыч булып клиентларга универсаль банк хезмәте күрсәтүне кертүдә күрәбез. Нинди ведомствога буйсынуга карамастан безнең банкта счет ачарга теләүчеләргә филиалның ишекләре һәрчак ачык. Мисал өчен күптән түгел бездә «Энаф» кече предприятиесенең Норлат филиалы исәп-хисап счеты ачты. «Йортлар төзү кече комбинаты» кече предприятиесе «Агропромбанк»тан счетын безгә күчерде. Учредительләре «Татнефть» берләшмәсе һәм Швейцариянең «Паноко ГМБХ» фирмасы булган «БЛУ Кама» катнаш предприятиесенең бездә счеты бар.

Филиалның үсеше перспективалы. Бүгенге көндә смета бәясе 3 миллион сумнан артыкка төшкән административ бина корыла. Татпромстройбанк идарәсе средстволарына корыла торган бу объектка 2,1 миллион сумнан артык акча үзләштерелде инде. Аны файдалануга бирү клиентларга хезмәт күрсәтүне күпкә яхшыртырга, камилләштерергә мөмкинлек тудырыр.

Ф. МӘҖИТОВ,
Татпромстройбанкның Норлат-Октябрь филиалы Управляющие.

Ферма алдынгылары

«Большевик» колхозының товарлыклы-сөтчелек фермасы терлекчеләре быелның 9 аен матур хезмәт күрсәткечләре белән төгәлләделәр. Савучылар Зинаида Владимировна һәм Нина Павловна Акмуллиналар группасында савым югары. Алар үзләре караган һәр сыердан 9 айда 3712 шәр килограмм сөт саудылар. Ә Елена Артемьевна Григорьева белән Валентина Васильевна Родионова да агымдагы елда һәр сыердан 3281 әр килограмм сөт савып алдылар. Колхоз буенча бу күрсәткеч һәр сыердан 2865 килограмм тәшкил итте.

Н. АБРАМОВ.

Тәҗрибәле чөгендерче

Елена Миндубаевна Питуганова — «Родина» колхозының тәҗрибәле чөгендерчеләреннән берсе. Озак еллардан бирле бу хезмәттә эшләп, татлы тамыр игүнең бөтен нечкәлекләренә кадәр үзләштерде ул. Тырышлыгы, кешеләр белән аралашып, тату эшли белү сәләтен искә алып, хезмәттәшләре аны Абрыскино бригадасында звено җитәкчесе итеп тә сайладылар. Әкышларын Елена Миндубаевна товарлыклы-сөтчелек фермасына эшкә килә, тату, эшчән коллективта намуслы хезмәтен дәвам итә. Һәм кайда гына эшләсә дә сынатучылардан, калып торганнардан түгел ул. Чөнки аңа кешелеклегә, намусы булыша.

РӘСЕМДӘ: «Родина» колхозы колхозчысы Е.М. Питуганова.

• Укучы проблема күтәрә

Гаделлек кайда?

Хатыным белән урамда утып кисә идем. «Гаделлек юк инде ул», — дип сөйләнеп баручы әбигә игътибар иттем, сүз каттым. Ул туктады, ни өчен икәнен аңлатырга керешге. Хәтере калуның сәбәбе түбәндәгечә икән: энесе Хәсәнгата Кәлимуллин хатыны Сәгадәт белән Тәрнәстән Норлатка моннан 7 ел элек күчеп килгәннәр, өлкән яшьтәгеләр көнендә беркем дә аларны искә алмаган.

— Хәсәнгата үзен берәүнең дә ярдәменә мохтаҗ түгел саный, — дип дәвам итте таныш булмаган әңгәмәдәшебез. — Әлбәттә, алар икесе дә кул кушырып утырмыйлар, материаль тәэмин ителешләре дә яхшы. Әмма эш шунда гына мени?! Һәр кеше үзен башкалар арасында тигез итеп күрергә тели. Кешеләрне чәйгә чакырдылар, бүләккә пакетлар бирделәр, йөзләрчә, ә кайбер урыннарда мең сумлап акчалар тапшырдылар. Өлкәннәргә ихтирам күрсәтеп дөрес эшлиләр. Ни әйтсәң дә, безнең заманда кешеләр ихлас күңелдән эшләде. Элек кешеләр ялкаулана, эштән читләшә белми иде. Хәсәнгата һәм Сәгадәт тә кешеләрдән ким түгел, гомер буе намуслы хезмәт куйдылар. Алар дәүләткә эшләделәр, чөнки ул Тәрнәстә һәм Норлатта бер үк. Хәсәнгата дәүләткә хезмәт өлеше кертү белән генә чикләнмичә сугыш вакытында илне дә саклаган кеше, икенче группа инвалид. Ә хәзер берәүгә дә кирәге юк булып чыга. Бездә: «Берәү дә онытылмый», дип сөйлиләр, язалар гына шул. Гаделлек шулай буламы соң?

Соңгы сүзләрен әби карчык күңелне тетрәндергеч, әрнеткеч итеп әйтте, миңа нык тәэсир итте, фикерләрем таралып, исемен сорарга да онытты хәтта.

Хәер, ул куйган сорау аны күргәнче үк күңелне борчый иде. Ул «истәлекле» (Өлкән яшьтәгеләр көне) көндә миңа район социаль тәэминат бүлеге мөдирендә булырга, шундый «онытылып калганнар» турында сүз алып барырга туры килде. Дөрес, мине, реабилитацияләнгән кеше буларак, онытмадылар, анысы өчен рәхмәт, әмма башкалар өчен хәтер калды.

Икенче нәрсә дә күзгә ташлана — бүләкләр бердәй түгел. Аңлашыла ки, ул буын кешеләре, кайда эшләүләренә карамастан, хәлдән килгәннең барын биргәннәр, димәк, хезмәтләре дә шулай бәяләнергә тиеш. Ә чынында ни күрәбез: ветераннарның элекке хезмәтенә бәяне ул эшләгән предприятиенең финанс хәленнән чыгып билгелиләр икән. Әлбәттә, мәктәп, шифаханә һәм башка дәүләт учреждениеләре бу очракта кыен хәлдә калдылар, чөнки безнең дәүләт һәрвакыт ярлы күренергә тырыша бит. Ә игътибар белән карасаң, ул хәзер дә бай: дәүләт товарларына бәяләр йөзләрчә тапкыр, пенсияләр максимум 10—20 мәртәбә артты. Димәк, дәүләт үз учреждениеләрен теләсә нинди предприятиедән ким булмаган күләмдә тәэмин итә алыр иде. Әгәр бервакыт кешеләр дәүләт учреждениеләрендә хезмәтнең абруйсызлыгын күреп, бары сы да җитештерү сферасына күчсәләр?! Ул чагында кем укытыр, дәвалар?! Әлеге сорау кешеләрнең күңелен борчымасын өчен югарыда утыручыларга бу хакта төптән уйлану зыян итмәс иде.

Х. ӘХМӘТОВ.
Норлат шәһәре.

Компенсация вакытында түләнсен

Балалы гаиләләрнең тормыш дәрәҗәсен саклауга ярдәм йөзеннән Россия Федерациясе хөкүмәте тарафыннан 1991 елның апреленнән элек пособие алмаган 16 яшькәчә булган балаларга, ә 18 яшькәчә стипендия алмаучы укучыларга түкланы өчен социаль айлык компенсация кертелгән иде. Шулай ук балалар өчен товарлар ассортиментының сизелерлек кыйммәтләнүе уңаеннан балигъ булмаган балалары булган гаиләләргә квартал саен компенсация түләүләр кертелде. Моннан тыш, Россия Федерациясе Министрлар Советының 1991 елның 19 июньдәге 412 нче карары нигезендә мәктәпкәчә яшьтәге балаларга һәм 18 яшькәчә булган укучыларга мәктәп формасы яисә башка кием алу өчен максатчан еллык компенсация дә карала.

1991 елда бу төр түләүләр республика һәм җирле бюджет исәбенә үткәрелсә, 1992 елдан башлап әлеге максатка средстволар районнан гына бүленә.

Хөкүмәт карары нигезендә бу төр компенсация түләүләр баланың әнисенең төп эш урыныннан, әнисе эшләмәгән очракта әтисенең яисә аны алмаштыручының төп хезмәт урыныннан, әгәр ата-ана икесе дә эшләмәсә һәм укымаса да — социаль тәэминат бүлегеннән үткәрелә.

Халыкны социаль яклауда мөһим бу түләүне тулы һәм вакытында үткәрү өчен җаваплылык предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар, колхозлар һәм совхозлар җитәкчеләре өстенә төшә. Администрация әнисенең (әтисенең) гаризасы, баланың туу турында таныклыгы һәм торак урыныннан белешмәсе нигезендә түләү билгеләү турында карар кабул итә.

Бүгенге көндә районда компенсация түләве бирелә торган балалар контингенты 7800 исәпләнә. 1991 елда апрель-декабрь айлары өчен балаларга барлыгы 15.205.4 мең сум, агымдагы елда, августны да кертеп, 15 миллион чамасы шундый түләү үткәрелде.

Район финанс бүлеге колхоз-совхозларда, предприятиеләр һәм учреждениеләрдә балалы гаиләләргә компенсациянең дөрес һәм тулы түләнелүен тикшерү күп хуҗалыклар, оешмалар җитәкчеләренең һәм баш бухгалтерларының хөкүмәт билгеләгән чараларны гамәлгә ашыруга зур игътибар белән карауларын күрсәтә. Мондыйлар рәтенә машина төзү заводы, «Татжилгражданстрой» тресты ремонт-төзү участогы, шикәр заводы, 94 нче аптека, нефть базасы, 127 нче ПМК, 99 нчы СПТУ, «Заветы Ильича», Хафизов исемендәге, Ульянов исемендәге колхозлар, «Тәрнәс» совхозы җитәкчеләре керә. Бу предприятиеләрдә һәм хуҗалыкларда түләүләр билгеләү буенча комиссияләр оештырылган һәм эшли, тиешле документлар тупланган, 18 яшькәчә барлык балалар исәпкә алынган, компенсация ай саен тулы үткәрелә. Бухгалтериядә балаларга шәхси счетлар, шулай ук бюджет белән алыш-биреш документлары алып барыла. Компенсациягә белешмәләр вакытында туплана.

Әмма компенсацион түләүләр белән эш һәр урында шулай тәртипле тормый. Моңа компенсация билгеләү комиссияләренең тиешенчә эшләмәве дә тәэсир итә. Тикшерелгән күп урыннарда әлеге комиссияләр оештырылмаган, компенсация администрация карарыннан башка түләнә, балаларга тиешле түләү рәсмиләштерү өчен кирәкле документлар тупланмаган, бухгалтерияләрдә бу төр түләүләргә төгәл учет булдырылмаган, бюджет белән исәп-хисап ясалмый. Шулай ук балаларның төгәл исәбе һәм аларга шәхси счетлар юк. Компенсацияләр вакытында түләнми. Бюджеттан ул средстволарны каплау турында белешмәләр соңга калып тапшырыла. Бу предприятиеләрнең болай да авыр финанс хәлен тагын да катлауландыра. Шунысы кызганыч, кайбер җитәкчеләр бу эшне бухгалтерия работникларына гына кайтарып калдыралар.

Кайбер хезмәт коллективларында аерым работникларның тиешле хәзерлеге булмау сәбәпле халыкның социаль яклауга булган хокуклары бозуларга юл куела. Мисал өчен айлык эш хакына район коэффициенты кулланыла торган оешмаларда махсус карар нигезендә 1991 елда айлык һәм кварталлык компенсацияләр шуны исәпкә алып үткәрелергә тиеш. Әмма бу категориягә кергән кайбер предприятиеләрдә ул кулланылмаган. Шул сәбәпле «Норлатнефть» НГДУсында балалы гаиләләргә 53847 сум, НУРБда 17998 сум, «Татагропроммехмонтаж»ның Норлат-Октябрь ПМКсында 9255 сум түләп җиткерелмәгән.

Башка төр социаль льготаларны гамәлгә ашыруда да кимчелекләргә юл куела. Мәсәлән, республика Президенты Указы нигезендә балаларга туклану өчен бер тапкыр бирелә торган өстәмә МСОда бер балага 250 сум (тулаем МСО буенча 39800 сум), ит комбинатында 124 сум (8280), терлек авыруларына каршы көрәш станциясендә декабрь, февраль, март айлары өчен бер балага 124 әр сум, 53 нче СМУда декабрь, апрель айлары өчен бер балага 99ар сум түләп җиткерелмәгән.

Урыны белән чаманы арттырып җибәрүчеләр дә бар. Моңа да мисалларны еракта эзлисе түгел. 1992 елдан район коэффициенты бетерелсә дә, МСОда аны май аен да кертеп түләгәннәр, бюджет средстволарын 13487 сум артык тотканнар.

Тикшерелгән һәр предприятиедә һәм оешмада компенсацияләрне билгеләнгән кагыйдәләрне бозып түләүгә юл куела. Компенсация түләүләре бала туган көннән алып үткәрелә. Бу түләп җиткермәүгә яисә арттырып түләүгә китерә. Әлеге төр түләү баланың туган ае тулысынча кертеп үткәрелергә тиеш.

1991 елда машина төзү заводы, «Норлатнефть» НГДУсы һәм аның эшчеләрне тәэмин итү бүлеге, шикәр заводы, ит комбинаты, 53 нче СМУ, МСО бу төр түләүләр өчен артык (файдаланылмый калган) акча алулары мәгълүм булды. Бу суммалар бюджетка кайтарылырга тиеш иде, тик әлеге оешмаларның баш бухгалтерлары бу таләпне үтәмәгән булып чыкты. Агымдагы елның 1 январена артып калган 73.0 мең сумнан артык акча бюджетка кире кайтарылды.

Компенсация өчен бюджеттан алынган средстволарны кире кайтару колхоз-совхозларда аеруча канәгатьләнмәслек куелган. Райондагы 35 хуҗалыктан бары Ульянов исемендәге, «Правда», «Восход», «Знамя Октября», «Татарстан», Хафизов исемендәге колхозлар, «Тәрнәс» һәм «Мамык» совхозлары гына райфога тотылган акчалар турында белешмә тапшыралар.

«Игенче» колхозы (баш бухгалтеры С. Ф. Канафин) агымдагы елның 8 аена бер мәртәбә, август аенда гына 107399 сумга белешмә тапшырды. «Чирмешән», «Заря», «Таң», Муса Җәлил исемендәге колхозлар да берәр мәртәбә генә белешмә китерделәр. Мичурин исемендәге, «Большевик» колхозлары исә аны 2 шәр мәртәбә генә бирделәр. Башка хуҗалыклар да белешмәләрне 3—4 айга кичегеп тапшыралар. Финанс бүлеге тарафыннан күп тапкырлар искәртүләргә карамастан хуҗалыкларның баш белгечләре хәлне төзәтергә ашыкмыйлар.

Балалы гаиләләргә компенсация түләүне оештыруда яшәп килгән кимчелекләр: финанс тәртибен бозулар — аерым җаваплы работникларның җавапсызлыгы, халык ихтыяҗларына битараф карау нәтиҗәсе. Моңа чик куярга, әлеге төр түләүләрне үткәрүдә яшәп килгән җитешсезлекләрне бетерергә вакыт инде. Балигъ булмаган балалары булган гаиләләрне социаль яклауны нормаль җайга салуга булышыр.

Р. БИЛАЛОВ,
район финанс бүлеге мөдире.

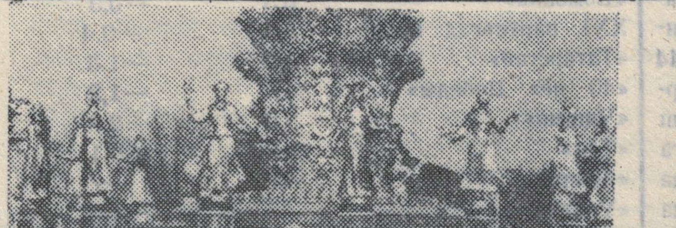

Бөтенсоюз халык хуҗалыгы казанышлары дип йөртелгән күргәзмә бушап калды. Кулларына туңдырмалар тоткан балаларын җитәкләгән ата-аналар төркеме кайда? Әйбәтләп симертелгән дуңгызлар, кош-кортлар кая киткән? Зур казанышларны күрергә дип килүчеләрне йөртүче матур автобуслар кайда? Боларның берсен дә күрмәссең. Төрле сувенирлар сатыла торган элекке киосклар төрле коммерция чүпрәк-чапраклары белән тулган.

РӘСЕМНӘРДӘ: «Халыклар дуслыгы» фонтаны кабат эшли башлармы?

● Бакчачы почмагы

Көзге эшләр

Бакчада көзге эшләр чоры. Туфракны эшкәртә башларга, агач, куак төпләрен казырга һәм ашлама кертергә була. Карлыган һәм крыжовникның картайган, сынган, авыру ботакларын, шулай ук җимеш бирүдән туктаган кура җиләге ботакларын кисеп алып яндырырга кирәк. Җиләк куакларының рәт араларына органик һәм минераль ашламалар кертеп, казып чыгалар.

Яшь алма һәм груша агачлары төпләрен казыганда, һәр квадрат метр җиргә тирес (8—10 килограмм), суперфосфат — 100—150 грамм, калий тозы—30—50 грамм кертергә кирәк. 5—7 еллык агач төбенә суперфосфат 200—300, хлорлы калий—80—100 грамм сибелә.

10—12 еллыкларга болар икеләтә артык кертелә. Җиләк куакларына, казып чыгар алдыннан, 100—150 грамм суперфосфат, 50—60 грамм хлорлы калий кертелә. Әгәр участокта туфрак әче булса, аны бер квадрат метрга 250—300 грамм исәбеннән известьләргә кирәк. Ашлама керткәндә аның физик-химик составын исәпкә алырга.

Октябрьдә көннәр салкыная төшә, җиләк-җимеш яфракларын коя, алманың кышкы сортлары җыеп алына, бакчаны кышка әзерләү башлана. Җимеш-җиләк утыртыла.

Алма, груша, сливаны утырту өчен кар калын яткан урынны сайларга кирәк. Алар кар астында салкынга бирешми. Быелгы уңыштан күренүенчә, республикабызның иң төньяк өлешен биләгән кырыс табигатьле уңдырышсыз, аксыл-соры, әче туфраклы җирләрдә бакча җимешләренең үсүенә уңайлы шартлар тудырганда, бөтен төр культуралар да югары уңыш бирергә сәләтле. Алар арасыннан карлыган кышка иң түзүчән культураларның берсе. Монда төп рольне салкынга чыдамлы, югары уңдырышлы сортлар уйный.

Карлыган һәм кура җиләге бер урында сигез ел үстерелә, аннан соңгы елларда алар төрле авырулардан, корткычлардан зыян күрә, уңыш ике-өч тапкырга кими. Куакларны артык куертырга киңәш ителми, һәр елны картайган, зәгыйфь, авыру ботакларны кисеп яндырырга кирәк. Куак тирәсен казыганда тамырларга зыян килмәсен. Көзен, фосфор, калий, ә язын азот ашламасы кертү мәҗбүри. Кура җиләген ышыклау (туфракның дымлылыгын, структурасын саклау өчен төрле әйберләр белән каплау) —бик кирәкле агротехник алым. Моның өчен салам, черемә, торф, компост, пычкы чүбе һәм башкалар белән җир өстен ябарга кирәк.

Алма, чия, сливаны язын утырту өчен чокырны көздән үк казып куярга тәкъдим ителә.

Алма агачы чокырына 20—30 килограмм черемә, бер килограмм суперфосфат, бер килограмм агач көле, 250—300 грамм известь, ә чиягә бу дозаның яртысы гына алына. Аларны өске катламдагы туфрак белән бутап салалар.

Үсенте калдыклары турында берничә сүз әйтәсе килә. Кайбер бакчачылар үсенте калдыкларын өеп куя. Бакча участокларында моны булдырмаска кирәк, чөнки бу өем асларына тычканнар оялый, кышын алар зур зыян китерә.

Бөтен җыелган үсенте калдыкларын канау эшләп, шушы канауга тутырып, өстенә калын туфрак ябып куйсаң, язга кызып ята. Аның өстендә кыяр яхшы уңа. Күренүенчә, үсенте калдыклары —яхшы органик ашлама.

С. ХАҖИЕВ,
агроном-бакчачы.

КӨЗГЕ БАКЧА.
С. Майстер фотосы.

Розаларны кышка хәзерләү

Быел күп кенә һәвәскәрләр ремонтант розалар алдылар. Аларны кышын саклау турында сорашып мөрәҗәгать итүчеләр дә ешайды.

Әйе, һәвәскәрләргә розаларны кышын саклауның берничә вариантын тәкъдим итәргә була.

БЕРЕНЧЕ ВАРИАНТ. Сентябрь ахыры—октябрь башында розаларның төбенә 20—30 сантиметр биеклегендә туфрак өяләр. Розалар арасында калын казыклар кагалар һәм җир өстендә 50—60 сантиметр биеклектә калдырып аларны кисәләр, өстән колгалар белән тоташтыралар. Октябрьдә розаның үрентеләрен җиңелчә тарттыралар, колгалар астына иеп аларга бәйлиләр. Яфракларына тимәскә дә мөмкин, бары ботакларының очларын 15—20 сантиметрга кисәргә мөмкин. Салкыннар җиткәч, куаклар арасына нарат яки чыршы ботаклары (ылыслары) салалар яки йомычка сибәләр, ә ышыклаучы колгалар һәм казыкларны рубероид яки калын пленка белән каплыйлар, кырыйларын туфрак белән күмәләр. Пычкы чүбе кулланмаска кирәк, чөнки юешләнгәч алар салкында бер-берсенә ябышып ката һәм һаваны үткәрмиләр, бу исә куакларның күгәрүенә, черүенә китерергә мөмкин.

ИКЕНЧЕ ВАРИАНТ. Рәт-рәт итеп розалар утыртылган мәйдан зур булганда болай эшләгез. Сентябрь ахырында яки октябрь башында икенче тапкыр чәчәк ату тәгәлләнгәч, куакларның төбенә 25—30 сантиметр биеклектә коры ком өяләр. Үрентеләрне рәт буенча бераз бөгә төшәләр һәм шул хәлдә аларны җиргә кагылган казыкларга бәйлиләр. Октябрь ахыры яки ноябрь башында аларны чишәләр, яфракларын һәм өлгереп җитмәгән үрентеләрен өзәләр һәм һәр куакны шпагат белән кысып бәйлиләр һәм калын кәгазь, пленка яки рубероид белән төрәләр, җиргә иләр һәм өстеннән ылыс, йомычка белән ышыклап каплыйлар. Кар аз булган кышларда өстән кар өяләр.

ӨЧЕНЧЕ ВАРИАНТ. Әгәр розаларны беренче ел утыртуыгыз һәм алар аз санда (1 яки 2) икән, аларны башта кисәргә кирәк. Үрентеләрнең очын 20—25 сантиметрга кисеп, төбенә 15—20 сантиметр биеклектә коры ком өйгәннән соң өстенә әрҗә яки иске чиләк капларга була. Аннан соң кар белән күмәргә кирәк. Роза куакларын кимерүчеләрдән саклау өчен һәр куак астына бераз пыялалы мамык куйсаң яхшы: чөнки тычканнар аны бер дә яратмыйлар.

Хәзер җаваплы чор

Көз—чәчәк үстерүчеләр өчен дә җаваплы вакыт. Георгиннар турында кайгыртырга кирәк. Башта махсус кайчы белән аларның сабак өлешен кисегез. Аннан тирәсен казып чыгыгыз һәм бүлбеләрен түтәл өстенә күтәрегез. Бүлбеләрне калган сабак өлешеннән тартып чыгарырга ярамый, сабак умырылып чыгарга һәм бүлбеләрнең саклаган чакта черүенә китерергә мөмкин. Бүлбеләрне туфрактан бик сак арындырырга кирәк. Аннан агып торган су белән юарга, караңгы-кызыл төстәге марганцовка эремәсендә 5—7 минут тотып зарарсызландырырга киңәш ителә. Яхшылап киптергәннән соң бүлбеләрне коры пычкы чүбе яки торф, коры ком сибеп идән астына яки базга куясың. Саклаганда аларны әледән-әле карап, черекләрен алып торалар. Бүлбеләр артык кибеп, бөрешеп китсәләр, аларны су сибеп дымландыралар.

Безнең бакчаларда кышлый торган күпьеллык чәчәкләр —флокс, чалма чәчәк, ләлә, ирис, дороникум, нәүрүз гөле һәм башкалар да үсә. Хәзерге чорда алар да тәрбиягә мохтаҗ. Мәсәлән, чәчәк атып бетергән үрентеләрне кисәргә, чүп үләннәрдән арындырырга, төпләрен йомшартырга, ашламалар кертергә, мүлчәләргә кирәк. Әлбәттә, ашлама кертү һәм мүлчәләрне бергә эшләргә дә була. Бу очракта черемә яки тирес белән бергә черегән салам, агач һәм яфрак, пычкы чүпләрен файдалану шарт. Яңа түтәлләрдә мүлчәләүче катлам 2,5—3 сантиметр, ә 4—5 еллык чәчәклекләрдә 5—8 сантиметр булырга мөмкин. Көзен өстәмә тукландыру барлык күпьеллык чәчәкләргә дә кирәк. Минераль ашламалар белән дә тукландыру мөмкин. Кертелә торган ашламаның күләме, әлбәттә, конкрет шартларга бәйле. Ләкин якынча дозалар тәкъдим итәргә мөмкин: 1 квадрат метр чәчәклеккә 10 грамм азотлы, 50—60 грамм фосфорлы һәм 30 грамм калийлы ашламалар туры килергә тиеш.

● *Белгеч киңәшләре*

Боларны белү зарури

Бакчалар саргайды, бар табигать кышка әзерләнә. Октябрь ае—агач һәм куакларны дым белән тәэмин итеп калу чоры ул. Моның сәбәбе гади: көз—тамырларның көчле үсү һәм ныгу чоры, дым запасы исә кышын җимеш агачларын туңудан да саклый. Октябрьдә агач һәм куакларны органик (тирес, черемә) һәм фосфорлы-калийлы ашламалар белән тукландырырга, яхшылап көл яки көл селтесе сибәргә кирәк. Агачларның ябалдаш әйләнәсен казырга, черемә, көл сибәргә киңәш ителә. Әмма йомычка, салам сибә күрмәгез. Кимерүчеләр иләшергә мөмкин. Йомшарту өчен казыганда көрәк урынына сәнәк файдаланыгыз, тамырлар нык зыян күрмәс.

Октябрьнең беренче яртысында карлыган һәм крыжовник үсентеләре утыртырга, аларга бер куакка ярты чиләк исәбеннән су сибәргә һәм үсентегә тидермичә генә тирес яки черемә белән мүлчәләргә кирәк.

Кура җиләге һәм сырганакның төбен язын да, көзен дә казымыйлар, бары җиңелчә йомшарталар һәм янә дә торф, тирес, черемә белән мүлчәлиләр. Бу куаклар күпләп су сибүгә мохтаҗ.

Коелган яфракларны җыеп өяргә һәм компостларга яки яндырырга кирәк. Бакчада суыкка чыдам культуралар (укроп, салат, торма, сельдерей, петрушка, кишер) өчен түтәлләр әзерләргә һәм беренче салкыннардан соң, кар төшәр алдыннан чәчәргә кирәк.

С. АНИСИФОРОВА,
яшелләндерүче-агроном.

Бакчада дару культуралары

милэш.

Миләш үзенә 80 гә якын төрне берләштерә. Шуларның иң киң таралганы—гади миләш. Ул һәркайда— урманда, кыр ышыклау урман полосаларында, чокырларда, агачлы елга ярларында киң таралган. Миләш майның азагында—июньдә чәчәк ата, җимешләре сентябрь азагында өлгерә. Миләшне бары тик октябрьдә генә җыеп алалар. Бүлмәдә яки чарлакта (чормада) киптерелгән миләш үзенең дәвалау үзлекләрен саклый.

Әче булу сәбәпле, гади миләш үзенә игътибарны аз җәлеп итә, әмма аның тәлгәшләре бик тә файдалы. Күп төрле витаминнарның тәүлеклек дозасын алу өчен, кешегә бер уч миләш ашау җитә. Миләштә 5—8 процент шикәр, 1,6—2,7 процент алма кислотасы һәм күп микъдарда А провитамины бар; аңарда аскорбин кислотасы (С витамины) алмага караганда 10 тапкыр артык, яшел суган яисә яшел борчакка караганда 2—3 тапкыр күбрәк, лимон һәм сырганакта С витамины күпме булса, миләштә ул шул кадәр үк. Алма, кура җиләге яисә кара карлыганга караганды Е витамины миләштә 2—3 тапкыр күбрәк. Миләштә сирәк очрый торган кыйммәтле К витамины (филлахинон), шулай ук йөрәк эшчәнлеген яхшырта торган кислота бар. Болардан тыш аңарда микроэлементлар —тимер, бакыр, цинк, марганец бар.

Аның составында диабет белән авыручылар өчен зарарсыз булган сорбит глюкоза, фруктоза, сахароза, пектиннар, шулай ук ашказаны эшчәнлегенә уңай тәэсир итә торган органик кислоталар да бар.

Миләшнең җимеше авитаминоз булганда профилактика һәм дәва чарасы буларак кулланыла. Халык медицинасында аны ашказаны авырулары вакытында, шулай ук сидек куучы һәм кан агуын туктатучы чара буларак та кулланалар.

Гади миләш төрләреннән Иваново өлкәсендә киң таралган аның исеме Невежинский төре киң таралган. Невежинский миләшенең җимешләре саргылт кызыл төстә була. Гади миләш беләч чагыштырганда, аңарда шикәр күбрәк һәм ул артык әче дә түгел. Аны төнәтмә ясау һәм варенье кайнату өчен киң кулланалар.

Җиләкләрнең яхшы сыйфатлы булуы белән шулай ук, Ликерная Бурка, Гранатная, Мичуринская десертная, Кара җимешле миләш (Арония) сортлары игътибарга лаеклар.

КАРА ҖИМЕШЛЕ МИЛӘШ (АРОНИЯ).

Ул Россиягә моннан йөз еллар элегрәк Төньяк Америкадан китерелгән. Гади миләшкә караганда аның салкынга чыдамлылыгы кимрәк, әмма суык кышта җир өсте өлеше өшесә дә, ул тиз яшәрә, үсеп китә һәм инде өченче елында зур уңыш бирә. Кара миләшнең җиләкләре эшкәртү өчен кыйммәтле санала. Аннан миләш согы хәзерләргә мөмкин, куе кызыл төстә булуы сәбәпле, башка җиләк-җимеш сокларын буяу өчен дә файдаланырга мөмкин. Җимешләрендә Р витамины (цитрин) күп. Медицинада кара миләшне гипертония (югары кан басымы) авырулары, атеросклероз һәм кайбер нерв авыруларын дәвалый торган препаратлар хәзерләү өчен файдаланалар.

Бакчада миләш агачы һәм куакларын башка җиләк-җимеш агачларын караган кебек үк карап үстерәләр.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

СИШӘМБЕ
27 ОКТЯБРЬ

ТАТАРСТАН КАНАЛЫ

7.00—8.00 «Чулпан».
17.25 Балалар өчен фильм.
18.40 «Шигърият». Клара Булатова.
19.00 Татарстан.
19.30 «Музыкаль сәхифәләр». Татар инструменталь сәнгате.
20.00 Әлли-бәлли-бәү.
20.05 «Туры элемтә». Хосусыйлаштыру чеклары.

ОСТАНКИНО КАНАЛЫ

6.00 Яңалыклар.
6.20 Иртәнге гимнастика.
6.30 Иртә.
8.45 Фирма гарантия бирә.
9.00 Яңалыклар.
9.20 «Байлар да елый».
10.05 «Хайваннар дөньясында».
10.55 Мультфильм.
11.00 «Футбол күзәтү».
11.30 «Тормыш ваклыклары». 5 серия.
12.00 Яңалыклар.
12.20 «Унике урындык». Нәфис фильм. 1 серия.
13.25 «Премьера». Нәфис фильм.
15.00 Яңалыклар.
15.25 Эшлекле хәбәрче.
15.40 Адам Смитның акча дөньясы.
16.10 Блокнот.
16.15 Уолт Дисней күрсәтә.
17.50 «Технодром».
18.00 Яңалыклар.
18.30 «Останкино» күрсәтә.
19.00 «Байлар да елый».
19.45 Миниатюра.
20.00 Тема.
20.45 Тыныч йокы, нәниләр.
21.00 Яңалыклар.
21.40 «Көнчыгыш хәйләкәре». Нәфис фильм.
23.00 «Көзге ревю».
23.30 «ТВ-мемуарлар».
00.00 Яңалыклар.
00.25 «Бер карауда га шыйк булу». 1 көн.
01.00 «Унике урындык». 1 серия.

«РОССИЯ» КАНАЛЫ

8.00 Хәбәрләр.
8.20 Эшлекле кешеләр заманы.
8.55 Хакыйкать мизгеле.
9.50 Буш вакыт.
10.05 Сагышлы утырмалар.
10.30 Ак карга.
11.15 «Вильнюс-92».
11.45 «ЭКО-МАЛУ»га мәхәббәт.
12.00 «Эт җитәкләгән ханым». Нәфис фильм.
13.25 Мульти-пульти.
13.35 Тинко.
13.40 Крестьян мәсьәләсе.
14.00 Мульти-пульти.
16.40 Док. фильм.
20.20 «Санта Барбара».
21.10 «Антреприза».
22.00 Эшлекле даирә.
22.50 «Экспоүзәк тәкъдим итә».
23.00 Хәбәрләр.
23.25 Спорт каруселе.
23.30 РФ ЮС бүген.
23.45 «Фортуна» теле каналы.

ЧӘРШӘМБЕ
28 ОКТЯБРЬ

ТАТАРСТАН КАНАЛЫ

7.00—8.00 «Чулпан».
18.45 Эшлекле яңалыклар.
19.00 Татарстан.
19.30 Реклама курьеры.
19.35 Әлли-бәлли-бәү.
19.45 ТР ЮС сессиясендә.

ОСТАНКИНО КАНАЛЫ

6.00 Яңалыклар.
6.20 Иртәнге гимнастика.
6.30 Иртә.
8.45 Фирма гарантия бирә.
9.00 Яңалыклар.
9.20 «Байлар да елый».
10.50 Безнең музыкаль клуб.
11.30 Хаҗ кылучылар.
12.00 Яңалыклар.
12.20 «Унике урындык». 2 серия.
13.25 «Анна Лииса». Нәфис фильм.
15.00 Яңалыклар.
15.25 Телемикст.
16.10 Блокнот.
16.15 Уолт Дисней күрсәтә.
17.05 Өмет.
18.00 Яңалыклар.
18.25 Төркия телевидениесе кичәсе.
19.00 Г. Свиридов. «Кечкенә триптих».
19.10 «Байлар да елый».
19.55 Футбол.
20.45 Тыныч йокы, нәниләр.
21.00 Яңалыклар.
21.40 Берни турында да булмаган репортаж.
21.50 Төркия телевидениесе кичәсе.
23.20 «Веди».
00.00 Яңалыклар.
00.25 «Бер күрүдә га шыйк булу». 2 көн.
01.00 «Унике урындык». 2 серия.

«РОССИЯ» КАНАЛЫ

8.00 «Хәбәрләр».
8.20 Эшлекле кешеләр заманы.
8.25 Эшлекле даирә.
9.50 Алтын өзәңге.
10.10 Мульти-пульти.
10.30 «Фортуна» теле каналы.
12.00 «Санта Барбара».
12.50 Җир һәм су гармониясе.
13.05 Мегаполис.
13.35 Тинко.
13.40 Крестьян мәсьәләсе.
14.00 Хәбәрләр.
16.00 Бизнес: яңа исемнәр.
16.15 Терминал.
16.45 «Трансросэфир».
17.30 Там-там хәбәрләре.
17.45 Христиан программасы.
20.50 «Санта Барбара».
21.40 «Кыямәт көн турында яңа мәгълүматлар».
23.00 Хәбәрләр.
23.30 РФ ЮС бүген.
23.25 Спорт каруселе.
23.45 «ЭКС» программасы.
23.55 «Тыңлык №9».

ПӘНҖЕШӘМБЕ
29 ОКТЯБРЬ

ТАТАРСТАН КАНАЛЫ

7.00—8.00 «Чулпан».
19.00 Татарстан.
19.30 Әлли-бәлли-бәү.
18.50 Мультфильм.
19.40 ТР ЮС сессиясендә.

ОСТАНКИНО КАНАЛЫ

6.00 Яңалыклар.
6.30 Иртә.
8.45 Фирма гарантия бирә.
9.00 Яңалыклар.
9.20 «Байлар да елый».
10.50 Футбол.
11.40 Мультфильм.
12.00 Яңалыклар.
12.20 «Унике урындык». 3 серия.
13.40 «Яшьлегем кабарресы». Нәфис фильм.

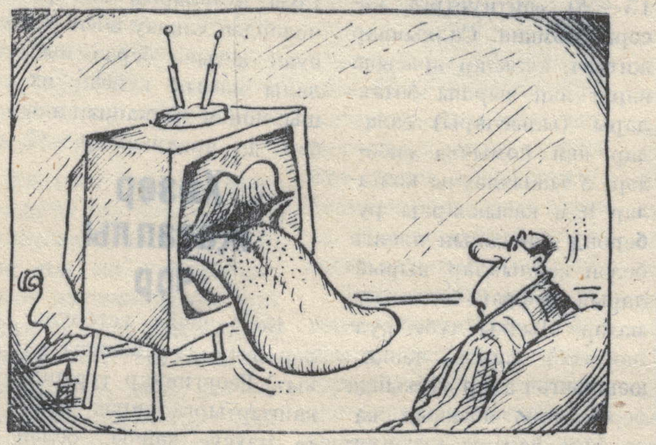

15.00 Яңалыклар.
15.25 Телемикст.
16.10 Блокнот.
16.15 Уолт Дисней күрсәтә.
17.05 Т. Матвеева җырлый.
17.20 «...уналтыга кадәр һәм өлкәнрәкләргә».
18.00 Яңалыклар.
18.25 «03 вагоны».
19.00 «Байлар да елый».
19.45 Док. фильм.
20.45 Тыныч йокы, нәниләр.
21.00 Яңалыклар.
21.40 Лотто «Миллион».
21.10 Номенклатура.
23.30 Эфирда музыка.
00.00 Яңалыклар.
00.20 Эфирда музыка (дәвамы).
01.55 «Унике урындык». 3 серия.

«РОССИЯ» КАНАЛЫ

8.00 Хәбәрләр.
8.20 Эшлекле кешеләр заманы.
8.55 «Кыямәт көн турында яңа мәгълүматлар».
10.10 Буш вакыт.
10.25 Үземә-үзем режиссер.
10.55 «Мәңгелек күк астындагы кызыл өлкә».
11.25 Билгесез галәм.
12.00 «Санта Барбара».
12.50 Пилигрим.
13.35 Тинко.
13.40 Крестьян мәсьәләсе.
14.00 Хәбәрләр.
16.00 Базарны өйрәнергә.
16.30 «Рост» студиясе.
17.00 Там-там хәбәрләре.
17.15 «Трансросэфир».
18.00 Шулай яшибез.
18.30 Парламент хәбәрчесе.
20.20 «Санта Барбара».
21.20 «Хроно».
21.40 Махсус сәүдә хәбәрчесе.
21.50 Мультфильм.
22.00 Минем Ватан.
23.00 Хәбәрләр.
23.25 Спорт каруселе.
23.30 РФ ЮС сессиясендә.

ҖОМГА
30 ОКТЯБРЬ

ТАТАРСТАН КАНАЛЫ

7.00—8.00 «Чулпан».
18.20 «Җомга көн кич белән».
19.00 Татарстан.
19.30 Реклама курьеры.
19.35 Әлли-бәлли-бәү.
19.45 ЮС сессиясендә.

ОСТАНКИНО КАНАЛЫ

6.00 Яңалыклар.
6.20 Иртәнге гимнастика.
6.30 Иртә.
8.45 Фирма гарантия бирә.
9.00 Яңалыклар.
9.20 «Байлар да елый».
10.05 Сәяхәтчеләр клубы.
10.55 «...уналтыга кадәр һәм өлкәнрәкләргә».
11.35 «Катнашучылар».
12.00 Яңалыклар.
4 серия.
12.20 «Унике урындык».
13.40 «Эңгер-меңгердә». Нәфис фильм.
15.00 Яңалыклар.
15.25 «Бридж».
15.50 «Бизнес-класс».
16.05 «Блокнот».
16.10 Уолт Дисней күрсәтә.
17.00 Үзәк.
17.50 «Технодром».
18.00 Яңалыклар.
18.25 Россия йолдызлары.
18.45 «03 вагоны».
19.15 Кеше һәм закон.
19.50 Могҗизалар кыры.
20.45 «Тыныч йокы, нәниләр».
21.00 Яңалыклар.
21.40 «Шәхси корал». Нәфис фильм.
23.05 Политбюро.
23.35 «Музобоз».
00.55 «Хит-конвейер».
01.55 «Унике урындык». 4 серия.

«РОССИЯ» КАНАЛЫ

8.00 Хәбәрләр.
8.25 «Эшлекле кешеләр заманы».
8.55 Ракета кризисы. 2 кисәк.
9.50 Буш вакыт.
10.05 Джентельмен-шоу.
10.35 Минем Ватан.
11.30 Күңел сәяхәте.
12.00 «Санта Барбара».
12.50 Сагышлы утырмалар.
13.20 Мульти-пульти.
13.35 Тинко.
13.40 Крестьян мәсьәләсе.
14.00 Хәбәрләр.
16.00 Телебиржа.
16.30 «Рост» студиясе.
17.00 Там-там хәбәрләре.
17.15 Манара.
17.30 Док. фильм.
18.00 М-трест.
18.10 Кипрас Мажейка.
20.20 «Иван катеры». Нәфис фильм.
22.00 «Вивьен ли—гасыр ледиы».
23.00 Хәбәрләр.
23.25 Спорт каруселе.
23.30 РФ ЮС бүген.
23.45 Кичке салон.

ШИМБӘ
31 ОКТЯБРЬ

ТАТАРСТАН КАНАЛЫ

7.00—8.00 «Чулпан».
18.10 «Татарстан хәбәрләре» газетасы.
19.00 Татарстан.
19.30 Әлли-бәлли-бәү.
19.40 ЮС сессиясендә.

ОСТАНКИНО КАНАЛЫ

7.00 Яңалыклар.
7.20 Иртәнге гимнастика.
7.30 Эшлекле кеше иртәсе.
8.30 Моторлар дөньясында.
9.00 «Марафон-15 нәниләргә».
9.24 Эльдорадо.
9.55 Мультфильмнар.
10.05 Сәхнә артынна елмаеп.
10.20 Кеше институты.
10.50 Технодром.
11.20 Экологик хроник.
11.45 «Адрессыз кыз». Нәфис фильм.
13.20 Музыкаль киоск.
14.00 «Николай Казаковның чыңга ашмаган хыялы». 2 фильм.
15.00 Яңалыклар.
15.25 «Америка-92»: батлар дәвам итә».
16.05 «Арабелла—юлбасар кызы». Нәфис фильм.
17.35 Кызыл квадрат.
18.15 Бу дөнья минем. М. Яншин.
19.05 «Халык дошманы Бухарин». Нәфис фильм.
20.45 Тыныч йокы, нәниләр.
21.00 Яңалыклар.
21.35 КВН-92.
23.35 Европа плюс.

«РОССИЯ» КАНАЛЫ

8.00 Хәбәрләр.
8.20 «Вильнюс-92». Эстрада программасы.
8.50 Ашказаны җәрәхәтен дәвалауның яңа методы турында.
9.15 Карьера әлифбасы.
9.30 Әгәр дә сезгә...
10.00 Плюс унбер.
11.15 Бумеранг.
12.00 «Мария, Мирабела Транзисториядә». Нәфис фильм.
13.10 Уен дамасы.
13.40 Крестьян мәсьәләсе.
14.00 Хәбәрләр.
14.20 Телеконкурс.
15.50 Пилигрим.
16.50 «Дораэмон». Мульт фильм.
17.05 Чикләрне белмәүче футбол.
18.00 «К-2» күрсәтә.
18.30 Парламент хәбәрчесе.
20.20 «Кичә». Нәфис фильм.
21.50 Мультфильм.
22.40 Репортер.
22.00 Контрастлар.
23.00 Хәбәрләр.
23.25 Спорт каруселе.
23.30 Ассорти.
00.00 «А» программасы.

Файдалы киңәшләр

⊙ Эч китүдән иң әйбәт чара—кара җиләк (черника) саркындысы. Аны чәй шикелле пешерәләр.

⊙ Төнлә белән бәвелен тота алмаучыларга тигез микъдарда алынган сары мәтрүшкә һәм кызыл чәчәк (чатыр, золототысячник) катнашмасын чәй шикелле пешереп эчерергә киңәш ителә.

КӨЛЕШЕП АЛЫЙК

Беренче очучы икенчесенә:

—Парашютчыларга әйт, —ди, —сикерүдән туктасыннар—без очып китмәдек бит әле!

Норлат разведка бораулавы идарәсе әтисе ИСХАК САФИУЛЛА улының вафат булуы сәбәпле скважиналарны ыгыту цехы инженеры Ислам Исхак улы Гайнуллинның авыр кайгысын уртаклаша.

МӨХӘРРИР В. В. ИСХАКОВ.

Учредительләр: редакциянең хезмәт коллективы һәм халык депутатларының Октябрь район Советы.

Редакциянең адресы: 423000, Норлат шәһәре, К. Маркс урамы, 19. Телефоннар: мөхәррир 2—12—14, 2—22—81; мөхәррир урынбасары һәм советлар тормышы бүлеге 2—10—44; рус теленә тәрҗемә итү буенча мөхәррир урынбасары 2—14—16; чуваш теленә тәрҗемә итү буенча мөхәррир урынбасары 2—15—63; авыл хуҗалыгы бүлеге 2—10—44; яңалыклар һәм промышленность бүлеге 2—22—51; җаваплы секретарь, хатлар, массалар белән эшләү, радиотапшырулар бүлеге, бухгалтерия һәм реклама бүлеге 2— 18—67; фотокорреспондент 2—15—63.

Газетаның басылу сыйфаты турында типография директорына түбәндәге телефон белән мөрәҗәгать итәргә: 2.10-54.

Газетаны Фидания ХӘЙРЕТДИНОВА җыйды. Римма ГАНИЕВА верстка ясады. Наташа ЛУКОЯНОВА басты. Корректор—Зөлфия ВӘЛИЕВА.

Күләме—1 басма табак.

«Дуслык» газетасы атнаның сишәмбе, пәнҗешәмбе, шимбә көннәрендә чыга һәм рус, чуваш телләренә тәрҗемә ителә.

Татарстан Республикасы информация һәм матбугат Министрлыгының Норлат-Октябрь типографиясе. Тираж 3751. Заказ 128.